

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 »
 Helyben hához hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre közléseket
 vagy megőrsége nem vállalkozik.

Működésének és hirdetések
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 13.

Visszatért a földre.

Az égi világok mechanizmusa is úgy van beosztva, mint az apró lényeké. A nagyobb, a hatalmasabb magához vonja a kisebbeket s azok mozgásának központja lesz.

Ő a nap, körülte a bolygók.

Mily nagy ember volt az, a kit eltemettünk, mechanikai biztossággal mutatja az a ragyogó társaság, melyet maga köré vonzott a végtisztelességre.

Magyarország diszes, számottevő emberei voltak ott, vagy képviseltették magukat.

Itt láhattuk, hogy milyen kis körben élt ő itt közöttünk s milyen fényes nagy kör látott meg bennünket az ő fényében.

Egyszerű ravatala ott állott a közepén, körülte a mágnás-osztály, előkelő hölgy világ és papság sűrű tömege, mind őt gyászolta.

Felhangzott a circumderunt szívbe nyilaló dallama s mikor ez után szentelt vízzel hintette meg az érsek a koporsót, belévegyült az igazi gyásztól megszentelt könyvek gyöngye is, mintha mindenki szívéből temettek volna egy részt a nagy főpappal.

Olvasóinknak emlékül ím itt adjuk a szeretett főpappnak, a király bölcs tanácsadójának, a nagy bibornoknak legutolsó képmását.

Lássák azt a nyílt homlokot, azt a jóságos arcot még egyszer maguk előtt, a ki a mienk volt s nézegetvén gondolkodjanak az első magyar nyelv emlék naiv, de örök mélységű szavain:

Iza por és chomuv vogmuk . . . por és hamu bennünk ami földi.

Kiküldött tudósítónk a gyászünnepélyről a következőkben számol be:

Gyülekezés.

Már 7 óra tájban kezdett a közönség a püspöki palota felé özönlenni. Szegény és gaz-

dag, férfi, nő és gyermek ünnepi gyászruhába öltözve seragjettek a rezidenczia felé mindenfelől. A rendőrségnek rögtön fel kellett állania a nagy tolongást megakadályozni. Épp ezért a palota udvarának közepét háromszög alakban kordonnal elrekesztették s a kordonon belől eső részre csak a közönség egy része mehetett be, a többiek az udvaron kívül, a káptalansor

püspök; *Majláth* Gusztáv, erdélyi püspök; *Kohl* Medárd, *Radnai* Farkas püspökök; *Mangra* Vazul vál. g. kel. püspök, *Vinkler* József cz. püspök, nagyprépost; *Fraknoi* Vilmos cz. püspök, kanonok; *Várady* L. Arpád cz. püspök, kanonok; *Laurán* Agoston, *Schieffner* Ede, *Palotay* László, *Andrássy* János praelátusok; *Heheleán* Károly, *Kádár* Ambrus, *Zundl* Péter, *Gergely* István, *Kún* László, *Bene* és *Ivácskó* szamos-ujvári gör. kath. kanonokok; *Széchenyi* Jenő, *Bunyitay* Vincze, *Fetser* Antal, *Grócz* Béla, *Steinberger* Ferencz kanonokok; *Vidovich* György, *Dencs* János, *Kny* Antal, *Nogely* István cz. kanonokok; *Pakala* Tamás, *Argalács* Márk perjel, *Prieszter* Agoston sz. Ferencz-rendi gvardián.

Az alsó papság: *Milkó* László, *Szabó* Sándor, *Siller* György (Csánád), *Mándoky* Sándor, *Várady* Károly (Debreczen), *Badzey* György, *Serly* Viktor, *Aranyossy* József, *Halász* Gyula, *Trenhauser* József, *Görgényi* Jenő, *Mellan* István, *Kozts* Gusztáv, *Kny* Antal, *Spett* Gyula, *Kreznerits* György, *Tárkányi* Péter, *Csomák* János, *Szébenyi* Gyula, *Németh* József, *Kledorfer* Lambert, *Molnár* Kálmán, *Kovács* József, *Vitkovszky* Floris, *Gabrielly* Lajos, *Löffelholz* Gyula, *Tarnay* Károly, *Richter*, *Léky* Kornél, *Fejér* Nándor, *Gahér* Ferencz, *Sperk* József, *Zeliuka* János, *Rósenberszky*, *Névery* Aurél, *Rézmann* Márton, *Nyári* Ignác, *Kópis* József, *Gresioszky* Antal, *Gáspár* Imre, *Andrássy* Péter, *Vagaszky*, *Rác* Pál, *Hámon* Róbert, *dr. Vucskics* Gyula, *Zlawál*, *Csicsai* Alajos, *Kozma*, *Alacs* Károly, *Lopusnyi* Gyula, *Kovács* Márton, *Novotay* Alfonz, *Kiss* Kólos, *Lakner* Gáspár, *Velkey*, *Lencsés* János, *Sebesta* Hugó, *Papp* János, *dr. Némethy* Gyula, *Peszky* Ferencz, *Tóth* Lajos, *dr. Karácsonyi* János, *Pálffy* Béla, *Kampell* József, *Vimmer* Julián, *Votiszky*, *Popeszku* János, *Cinca* János, *Marosán* János, *Plastin* Vazul, *Botta* György, *Diez* Mihály, *Gece* N. theologiai tanár, *Papp* György.

Világi főméltóságok: Ő felsége a király képviseletében *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy, *Lajos* Viktor kir. herceg képviseletében gróf *Csekonics* Endre, báró *Gerliczy* Ferencz, báró *Nyáry* László, gróf *Zichy* Géza, *Nándor* és *Aladár*, gróf *Wenckheim* Frigyes, *Géza* és *Dénes*; *Plósz* Sándor igazságügyminiszter a magyar kormány képviseletében, *Zsilioszky* Mihály államtitkár *Wlassics* Gyula válás- és közoktatástügyi miniszter képviseletében, *dr. Barabás* Béla Nagyvárad országgyűlési képviselője, báró *Spléuyi* Odön, *Ugron* Gábor orsz. képvis., *Telegdy* József képvis., *dr. Lukács* György főispán, *Margalits* Ede dr. a P. E. elnöke.

Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ.

előtt helyezkedtek el. A kordon körül széles ut volt hagyva, a közönség egy része ezen az uton juthatott a templomba, más része a palota kapuja alá.

A gyászszerartáson jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Egyházi főméltóságok: *Császka* György, bács-kalocsai érsek-metropolita; *Meszlényi* Gy., szatmári püspök; *Belopotoczky* Kálmán, tábori

Katonai előkelőségek: *Albach* Alajos altábornagy, *Schlemüller* Vilmos vezérőrnagy, báró *Karg* ezredes, *Schmidt* alezredes, *Horváth*, *Marschner*, *Vucsics* őrnagyok a közös hadsereg részéről, *Mayor* Miklós őrnagy a honvéddapródiskola parancsnoka, báró Nagy honvéd huszárnagy és még számosan a főtisztek közül, mindnyájan teljes díszben.

Nagyvárad előkelőségei: *Beöthy* László főispán, *Szunyogh* Péter alispán, *Rimler* Károly polgármester, dr. *Bozóky* Alajos jogak. igazgató, dr. *Molnár* Imre, dr. *Agoston* Péter, dr. *Hoványi* Gyula jogtanárok, dr. *Hoványi* Géza, *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgató, *Nátafalussy* Kornél tankerületi kir. főigazgató, *Medvigy* Mihály kir. táblai tanácselnök, *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő, *Czvek* Kálmán és *Bary* József kir. táblai bírák, *Nagy* Ferencz a törvényeszk elnöke, *Velyáczy* Gyula és *Móré* Pál táblabírák, *Hlatky* Endre az ügyvédi kamara elnöke. *Rádl* Ödön a Szigligeti-társaság elnöke, *Schöpfung* Agoston posta- és távirat-igazgató, *Papp* János főjegyző, *Szathmáry-Király* Andor, *Hranyiczky* Károly, dr. *Fássy* Lajos, *Gerő* Armin főkapitány, *Hoffmann* Henrik, *Kappel* György és dr. *Tóth* Mihály főreáliskolai tanárok, *Kovács* Béla, *Schütz* Albert, *Sulyok* István.

Küldöttségek: *Debreczen* hitközség képviselőiben: *Unger* Gusztáv táblabíró, *Váczy* János, *Wolafka* Antal, *Szedlák* József, dr. *Derekassy* István, *Szalay* István, *Várady* Károly, *Molnár* Kálmán, *Nyáry* Ignác, — *Uj-Arad* község képviselőiben: *Fehér* Ferencz főjegyző, *Dengel* Antal birtokos és *Hartmann* Lőrincz tankerületi főigazgató. — Kir. *Ferencz* József-intézet: *Demeczky* Mihály; — *Vöröskereszt*-egylet: *Argai* János titkár, — *Szilágyosmlyó* város képviselőiben: *Gencz* Sándor polgármester, *Trusza* Lajos, *Veverán* József dr., *Ajtay* Endre, *Gámenczy* Lukács, *Farkas* István és *Mahalcsik* Bono. — Gyula város szintén több taggal volt képviselve.

A beszentelés.

A beszentelés ünnepélyes szertartása a bibornok-püspöki palota kapuja alatt folyt le. Itt, e tágas helyen volt felállítva a ravatal.

A lezárt érckoporsón rajta volt az elhunytak csulája és stólája, ezeken a püspöki süveg, kereszt, kehely és az evangéliom. A pásztorbot a koporsó oldalára volt erősítve.

A ravatal körül karos és egyszerű gyertyatartók állottak égő gyertyákkal.

Jobbról és balról a felállított széksorok mögött Bihar megye és Nagyvárad város 6—6 diszruhás huszára állott. Ugyancsak diszruhás hajduk állottak a koporsó mögött is; elől hárman Nagyvárad hatalmas koszoruját tartották, mögöttük hárman Bihar megyéét.

Közvetlenül a fal mellett a temetkezési intézet diszruhás szolgálói állottak mindkét oldalon. Három-három fekete gyászruhás huszár összesen hat czimerpajzsot tartott, rajtuk a bibornok czimerével. Más hatnak kezében bársony vánkösök voltak, melyek közül kettőn a bibornoki jelvények, kettőn a Szent István-rend nagykeresztjének, kettőn az I. oszt. vas-koronarendnek csillagjai, lánczai és szalagjal nyugodtak.

Ide csak a legelőkelőbb vendégek juthattak be. A király képviselője, *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy jobbról foglalt helyet külön elől fenntartott karosszékekben. Mögötte ültek *Lajos* Viktor kir. herceg képviselőiben gróf *Csekonics* Endre, továbbá *Zichy* Nándor gróf, *Plósz* Sándor igazságügyminiszter és *Zsilinszky* Mihály államtitkár. Megérkezett *Zichy* Géza gróf is; megható volt, a mint egyenest a koporsóhoz sietett, letérdelt, meglévő balkezevel keresztet vetett s csak rövid ima után vegyült el a főuri társaságban.

Valóban főuri társaság volt jobbról: püspökök, grófok, bárók. Balról a Bihar megyei és

nagyváradai nőegylet, a Vörös- és Fehérkereszt-egyletek impozáns együttes küldöttsége foglalt helyet *Des Echerolles* Kruspér Sándorné vezetése alatt: előkelő urasszonyok, bájos ifjú leányok, valamennyien gyászban. Jobb és bal oldalt megoszolva foglaltak helyet a katonaság képviselői *Albach* és *Schlemüller* tábornokok vezetése alatt, Bihar megye, Nagyvárad, a többi város és az egyesületek képviselői.

Háromnegyed kilelezkor fényes kíséret ment *Császka* György érsekért, a kinek érkezése után kezdetét vette a *Benedictus* megható szertartása. Maga *Császka* György érsekmetropolita végezte e szertartást; segédkeztek neki *Várady* Árpád cz. püspök, *Steinberger* Ferencz és *Zundl* Péter kanonokok. Részt vettek azonfelül az összes jelenlévő egyházi méltóságok.

A szertartás a *Circumdederunt* me ősrégi, megrázó énekkel vette kezdetét; az egész közönség lelkét megkapta ez az ősi ének a maga fenséges egyszerűségével s mikor jött a befejező rész: *Requiem aeternam dona ei Domine, et lux perpetua luceat ei*, — valamennyien utána sóhajtották:

— Oh, adj Uram örök nyugalmat neki!

Ezután *Császka* György érsek megszentelte a koporsót, miközben a közönség a *Miatyánkot* imádkozta.

A szertartás végével a közönség átvonult a püspöki székesegyházba: a koporsót a temetkezési intézet szolgálói vitték kézen.

A gyászmise.

A székesegyház teljesen megtelt a gyászmisére közönséggel. A főhajóban, a kupola alatt volt felállítva a ravatal, jobbról és balról gyertyák és diszruhás hajduk épp olyan sorrendben, mint a hogy a beszenteléskor állottak. A szentélyben külön díszhelyen ült a király képviselője, *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy, közelében a *Zichy* és *Wenckheim* grófok, *Plósz* Sándor, gróf *Csekonics* Endre, *Zsilinszky* Mihály, az egyházi főméltóságok stb.

A misét *Császka* György érsek-metropolita mondotta fényes segédlettel.

A segédlet következőképen volt beosztva: Celebrans: *Császka* György kalocsai érsek. Archidiacon: *Palotay* László, praelátus. Capitularis: *Bunyitai* Vincze apát kanonok.

Infulati: *Váradi* L. Árpád cz. püspök, *Steinberger* Ferencz apát-kanonok.

Hon. diac: *Grócz* Béla prep. kanonok, *Névery* Aurél cz. kanonok.

Diaconi: *Imrik* Z. Sándor prelátus, *Nyári* Ignác káplán.

Librifér: *Zundl* Péter, kalocsai kanonok.

Infulista: Dr. *Némethy* Gyula, dr. *Révai* Tibor, *Rácz* Pál.

Thurifer: *Kovács* József — *Peszeki* Ferencz. ad capucium: *Molnár* Kálmán árvaházi prefektus.

Acolitus: *Molnár* János — *Fataky* Lajos. Lotores: *Kampell* József — *Tóth* Lajos.

Ad crucem: *Lestyán* Adorján.

Ceremonárius: Dr. *Székely* István egyetemi tanár

A liberánál Infulás főpapok voltak:

Majláth Gusztáv gróf erjélyi püspök, infulista Dr. *Vucsics* Gyula plébános.

Belopotoczky Kálmán tábori püspök, infulista *Andrássy* Péter tábori lelkész.

Kohl Medárd püspök, infulista *Kovács*, n-szebeni plébános.

Radnai Farkas püspök, infulista *Halász* Gyula lelkiigazgató.

Szerfelett megható volt, midőn a négy püspök külön-külön beszentelte a koporsót, mi után *Császka* érsek befejezte a gyászszertartást.

Általános feltűnést keltett az idegen vendégek között a székesegyházi énekkar praeciz éneke. A király képviselője, *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy külön gratulált *Beleznay* Antal karnagynak a szép énekért s a fáradhatlan karnagy buzgóságával teljesen rá is szolgált erre a dicséretre. Nagy rész illeti a kitűnő ny rendes, mint műkedvelő tagjait is, mely talán soha sem játszott oly precizül, mint most, mikor dr. *Schlauch* Lőrincz fölött a gyászmiséhez játszotta a kíséretet.

Az énekkar a következő darabokat adta elő:

Bill J.: Requiem in D.

Kirr: Libera.

Az énekkarban *Beleznay* Antal karnagy vezetése alatt a következők vettek részt:

Sopran: *Tucsek* Ferenczné, *Klusacsek* Margit, *Kovács* Dénesné, özv. *Lengyel* Józsefné, *Tóth* Juliska, *Nesztavál* Juliska.

Alt: *Csipkés* Sándorné, *Paczko* Antalné, *Zettner* Irén, *Bohacsek* Mácsi, *Padala* Eugénia.

Tenor: *Tucsek* Ferencz, *Krüger* Jenő, *Padala* Pál, *Kaminszky* József, *Makkay* József, *Kozics* Gusztáv, *Kovács* Márton, *Marosán* János, *Pallady* Leontin, *Dobó* Lajos, *Léhoczky* István.

Basszus: *Lopusny* Gyula, *Besszer* Hugó, *Maróczy* János, *Mikulás* György, *Wagner* Ferencz, *Nevorál* István, *Padala* Árpád, *Kalmár* Illés.

A gyászmenet a vasúthoz.

Rendkívül gyászpompával és egyházi fénynyel vonult ki a gyászmenet a vasúti pályaházhoz. Ehhez hasonló gyászmenetet még nem láttunk Nagyváradon.

A szent mise és absolutiók után ezer és ezernyi közönség sorfala között, és harangzúgás mellett megindult a templomból a gyászmenet a vasúthoz. Már a Múzeum körül járt a menet eleje, amikor még a papság nem jött ki a templomból.

A meghatóan impozáns gyászmenetet a »Kezgyelet« temetkezési intézet egy dísztestőre nyitotta meg, az élővirág koszorúval díszített sirkeresztrel.

Utána egy lovas gyásztestőr kivont karddal, majd pár lépéssel távolabb két oldal fekete lobogót vivő lovastestőrök, s ugyancsak ezek után két lovas égő lámpákkal.

A gyásztestőröket követték a nagyváradai kath. legényegylet tagjai testületileg, gyászfátyolba vont diszszászújukkal; a nagyváradai általános munkás betegsegélyző egyesület tagja, gyásziobogó alatt.

Most következett a 37. József gyalogezred zenekara.

Ezután Nagyvárad város koszoruját vitte három díszbe öltözött rendőr, Biharvármegye koszoruját pedig három díszruhás megyehajdú.

Két koszoru-kocsi következett zsufolásig megrakva a remek koszoruk özönével.

A koszoru-kocsik után a székesegyházi énekkar következett, *Beleznay* Antal karmester vezetése alatt, majd a papság hosszú sora lépdelt, *Császka* György érsekkel s a többi főpapokkal.

A halottas kocsi elé a bibornok négy lova volt fogva, a melyek azzal a szerszámmal és felszereléssel voltak ellátva, a melyet a millenniumi diszfelvonulásnál Budapesten s nagyobb ünnepélyeknél Nagyváradon használtak, amidőn a b. e. bibornok diszhintóján a templomba vonult. A lovak mellett négy csatlós lépdelt, a lovak kantárjához erősített szalagokat tartva. A csatlósok széles fekete fátyolt viseltek a vállukon.

A halottas kocsi két oldalán haladtak a czimereket, a bibornoki kalapot s a Szent

István- és vaskorona-rend jelvényeit tartva] a diszruhás hajduk, a nagyváradi munkás betegsegélyező egyesület 12 tagja pedig égő fákkal.

A koporsó után lépdelt a király képviselője gróf *Apponyi* Lajos udvarnagy, *Flósz* igazságügyminiszter, *Zsilinszky* államtitkár és a többi magas méltóságok, továbbá a gyászoló család, az udvari papság, a küldöttségek, az elhunyt bibornok hűséges huszára Orosz Péter és ezekre menő gyászoló közönség.

A székesegyház udvarában, valamint a Muzeum-utcáig terjedő utrészén a rendőrség és tűzoltóság kordont vonva szépen fentartotta a rendet. A székesegyház előtt voltak felállítva az árvaházak növendékei.

Az egész utvonalon a katonazene gyászadalokat játszott, a székesegyházi énekkar pedig énekelt. A templomból a templomudvar külső kapujáig a papság és az uradalmi tiszték kézen vitték a koporsót.

Beszterelés a pályaháznál.

Mire az impozáns gyászmenet a vasuti állomáshoz ért, már óriási közönség foglalt helyet a bejárat két oldalán.

A vasut állomásfőnöksége a bejáratot zöld galyakkal rendeztette.

A katonai zenekar a bejárat baloldalán foglalt állást: s eljátszotta *Bethoven* remek gyászindulóját, mikor a halottas kocsit megérkezett.

A bejáratnál *Császka* György érsek még egyszer beszterelte a koporsót, a mely után az énekkar és a zenekar egy-egy gyászdarabot adott elő s a gyászszertartás véget ért s a papság visszament a templomba.

Az uradalmi tiszték ezután a koporsót bevitték a pályaudvarba, a hol már készen állott két podgyázkocsi a koporsó és a koszorúk részére.

A koporsót *Fetser* Antal kanonok és *Butyka* állomásfőnök személyes felügyelete alatt helyezték el a kocsiban s leolmozták. A másik kocsi pedig a koszorúkat rakták be.

A koporsót egyszerű podgyász mellékkocsiba tették, amelynek ajtaján fehérkereszt van. Ez alá ragasztották a jelző czédulát: »Nagyváradi állomás — Temesvár-Józsefváros« felirattal. A koporsót vivő kocsi száma 9154; míg a koszorúk a 110,698. számú kocsiba kerültek.

Ebéd a vendégek tiszteletére.

A temetés befejezése után a magas vendégek visszavonultak rövid pihenőre.

Déli 1 órakor a püspöki palotában szűk körű diszabéd volt a magas vendégek tiszteletére.

Az u. n. kisebédlőben volt terítve.

Az ebéden részt vettek: gróf *Apponyi* Lajos udvarnagy, ő Felsége képviselője, dr. *Flósz* Sándor igazságügyminiszter, *Császka* György érsek, *Meszlényi* Gyula megyés püspök, *Szabó* János g. kath. megyés püspök, dr. *Kohl* Medárd fisz. püspök, *Albach* Gyula altábornagy, báró *Nagy* Jenő főrendiházi tag, dr. *Beóthy* László és dr. *Lukács* György főispánok, *Schlauch* Nándor jószágkormányzó, *Zundl* Péter és *Fetser* Antal kanonokok, *Rimler* Károly polgármester, dr. *Szemethy* Géza püsp. titkár, dr. *Révay* Tibor czeremoniárius, *Hámon* Róbert szentszéki jegyző, *Mayer* Antal szentszéki jegyző *Brém* Lőrincz actuarius.

A vendégek elutazása.

A püspöki palotában tartott ebéd után a vendégek legnagyobb része elutazott.

Apponyi Lajos gróf udvarnagyot, a király képviselőjét dr. *Szemethy* Géza püspöki titkár kísérte ki a pályaudvarra, a hol elutazására a 37. gyalogezred diszszázadot küldött ki. Mikor a gróf elindult a 4 órás gyorsvonattal, a századparancsnok fővetést vezényelt s dobpergéssel, ünnepélyes tisztelgéssel vett búcsut a király képviselőjétől.

Ugyanezzel a vonattal utazott el *Császka* György érsek is, a kit *Vinkler* József püspök és *Brehm* Lőrincz kísérték ki az indóházhoz, továbbá *Flósz* Sándor igazságügyminiszter és *Kohl* Medárd püspök.

Még délelőtt fél 12-kor elutazott *Mailáth* Gusztáv gróf erdélyi püspök, 11-kor *Zichy* Nándor gróf, d. u. a *Wenckheim* grófok. *Lukács* György főispán külön vonattal ment Gyulára

Csekonics Endre gróf is még a déli vonattal elutazott, de azért a temesvári gyászszertartáson részt fog venni.

Temesvár felé.

A Temesvárra induló külön vonat d. u. fél háromkor hagyta el a pályaudvart. A holttest kíséretében Temesvárra mentek a család részéről: *Schlauch* Nándor és neje, *Schlauch* Jozefin és *Schlauch* Géza nejevel és leányával, *Schlauch* Lajos és neje, *Hoffmann* Eleonóra, *Duliné*, *Kubitsék* Katalin, *Herger* Amália és *Agoston*, *Mokry* Emilia és *Ferencz*, *Schlauch* Pál és *Magda*, *Orosz* Péter.

Továbbá: *Radnay* Farkas, *Fetser* Antal, *Steinberger* Ferencz, *Grócz* Béla, *Várad* L. *Arpád*, *Kun* László, *Zlamál* N., dr. *Szemethy* Géza, dr. *Barabás* Béla, *Wolafka* Antal, *Bordé* Ferencz, dr. *Vucskics* Gyula, *Dús* László, dr. *Hoványi* Géza, *Schwoy* Vilmos és *Géczy* Lajos, *Peiser* Károly, *Jancsó* Lajos, *Tölzel*, *Kovács*, *Ferencsik* Odön, *Heim*, *György*, *Somogyi* B., *Somogyi* G., *Gavalik* uradalmi tisztviselők.

Gyászszertartás Temesvártt.

Ma d. e. 9 órakor érkezik a külön vonat Temesvárra. Az indóháztól a bibornok koporsóját a káptalan vezetése mellett a temesvári székesegyházba viszik, a hol még egyszer beszterelik ugyanazon szertartással, mint Nagyváradon történt. A beszterelés után a koporsót a temetőbe viszik, a hol a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

A részvét.

A gyászbeszterés által országszerte keltett részvét meghatározó kifejezése az érkezett táviratok özöne.

A már közlötteken kívül még a következő részvét táviratok érkeztek:

Mély megilletődéssel vettem azon súlyos csapás híreit, mely Istenben boldogult biboros ur O Eminentijája halála által egyházunkat és hazánkat érte. Fogadja a nagyságos káptalan mély részvétem kifejezését.

Gróf *Almássy* Dénes.

Mélyen megilletődve azon csapás által, mely bennünket a nagy püspök elvesztése által közösen ért, őszinte részvétet tolmácsolom az országgyűlési néppárt minden egyes tagjának.

Hj. *Zichy* János.

Fogadják nagy halottjuk és felejthetetlen gyarmatai plebánusom iránti kegyeletem legőszintébb érzetét.

Báró *Ambrózy* Béla.

A debreczeni róm. kath. egyház-közsegi bizottmány és iskolaszék együttes rendkívüli üléséből kegyelmes főpásztora, legnagyobb jótévője elhunyt fölöött mély megilletődéssel fejezi ki részvétét a főtisztelendő káptalan előtt s a temetésen küldöttségileg vesz részt.

Nemes Kálmán elnök,
dr. *Iringy* István jegyző.

A nagy veszteségben legőszintébb részvétét küldi

Geiszt Gyula és családja.

Gör. kath. magyarok országos bizottsága nevében a legmélyebb részvétet tolmácsolom biboros püspök, a róm. anyaszentegyház és magyar hazánk ezen oszlopos tagjának elhunytá felett.

Szabó Jenő.

A súlyos veszteség fölöött mély fájdalomban testvéries benső részvétet osztózik az erdélyi káptalan, melyet a beszterelésen *Gergely* Ignác kanonok képviselend.

Prépost távollétében *Ujfalussy*.

Egyházunk s hazánk büszkeségének, Várad nagynevű biboros püspökének gyászos elhunytá által a főtisztelendő káptalanért súlyos veszteségnek mély fájdalmában testvéries érzülettel osztózik

a kalocsai főkáptalan.

A bucsai róm. kath. hitközség mély fájdalmának ad kifejezést azon nagy veszteség fölöött, mely jólelkű főpásztorunk elhunytával egyházmegyénket sujtotta

Weber.

Istenben boldogult *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök elhunytá alkalmával egyházunkat és hazánkat mélyen sujtó gyász alkalmából a pótolhatatlan veszteséget első sorban erő nagyváradi lat. szert. káptalannak és a nagyváradi egyházmegyei papságnak őszinte részvétnyilatkozatát küldi a veszprémi káptalan nevében

Kemenes Ferencz nagyprépost.

Hazánkat és egyházunkat ért pótolhatatlan veszteséget őszinte szívvvel fájlatja

Németh Péter.

Fogadják legmélyebb részvéteimet az egyház és hazánk kimagasló bibornokának halála alkalmából. Megboldogultnak örök nyugalmat, megárvult egyházmegyének vigaszt kér Istentől

Firczak püspök.

Bibornok-püspök atyjunknak, az egyház haza és királyi trón apostoli védőjének elhalálása fölöött mély fájdalmat érez

a székesfehérvári káptalan.

Felejthetetlen jóakaróm a nagy bibornok halála alkalmából őszinte részvétét jelenti

őzv. báró *Vécsey* Józsefné és családja.

A mély részvétben osztóznunk, az elhunyt nagynevű főpásztorban jötevőnket siratjuk

A gyulai kath. kör választmányja.

A bibornok-püspök halálának alkalmával fogadja legbensőbb részvétünk kifejezését

Wenckheim István gróf és grófiné.

Nagynevű biboros püspöke elhunytá alkalmából fogadja fájdalmas részvétünk. Temetésen két tagja által lesz képviselve káptalanunk.

Szamosújvári káptalan.

Biboros püspök ur ő Eminentijájának halála, mint hazánk, egyházunk, tudományunk súlyos vesztesége, mélyen megrendített. Fogadja kérem legigazabb részvéteimet.

Berzeviczy.

Akadályozva személyes megjelenésben, őszinte részvéteinek kegyes elfogadását tisztelettel kéri

Grósz Emil, egyetemi tanár.

Oszinte részvétellel értesültem főpásztorunk elhunytáról

gróf *Wenckheim Ferencz*.

A váradai egyházmegye nagynevű bíboros püspökének Istenhez visszatért fényes lelkéért hálás kegyelettel imádkozva, a méltóságos káptalan és az elárvult egyházmegye gyászában őszinte fájdalommal osztozni kívánok.

Dr. *Kisfaludy Dénes*, cz. prépost.

Papszenteléssel lévén a Pázmáneumban elfoglalva, legnagyobb sajnálatomra sem róhatom le személyesen nagy halottunk iránt tartozó kegyeletem adóját.

Gróf *Széchenyi Miklós* püspök.

A vezetésem alatt álló kir. Ferencz József nevelőintézet és a kir. egyetemi kath. főgymnázium tanári karai tanuló ifjúsága és a magam nevében a legbensőbb és legőszintébb részvételem fejezem ki a mély gyászban. En magam is intézeteim is élvezték ő Eminentiajának áldásos pártfogását. Szívem egész megegével átérzem a súlyos veszteséget, a mely a magyar katolikus egyházat legbátrabb harcosának halálával, a trónt tántoríthatatlan hívének és bölcs tanácsadójának, a hazát nagy tudomány, nagyműveltségű híjának elhunyásával érte. Az épületekre kitétettem a gyászlobogót és a temetésen intézeteim képviselőiben meg fogok jelenni.

Demeczky Mihály, a Ferencz József-intézet kir. kormányzója és a kir. egyetemi főgymnázium igazgatója.

Részvételüket kifejezték még:

Sürgönyben: Lónyay Johanna, az ujjpalotai egyház kegyurója, a székesfehérvári káptalan, özv. Szulyovszky Irma, Wagner Albert, Somogyi Gyula, Platthy Miklós, Klobusiczky Béla, Forinyák Gyula altábornagy, Szikszay Lajos és neje, Mayer Antal postafőnök, Tóttósy Matild, Schwarcz Ferencz, Kuhn Mátyás, Krausz Samu, Gyémánt Mihály, Sternthal Farkas, Szmazsenka Ernő, Laczkovits Ernő, Cziffra Gerő, Kovács Géza, dr. Nagy Béla, özv. Nagy Ernőné, Molnár család, Eder Géza, Bakats Béla, Glatz Antal, Jankovits Miklós, Zilahy család, Kornstein Emil és Hermann, dr. Csillag Gyula, Keszte István, Erényi Samu, özv. Hundt Antalné, Schwartz Gyula, Fináczy Gyula, Rednik Gábor, Köiber Fülöp, Ballár Árpád, Veres László, Kovács Ákos, Olasz Elemér, Tóth István, Bérczy Imre.

Levélben: Aigner és Ujlaki czég Budapestről, Nagyvárad i. n. öngyűlés, Tóth István szobrász-művész, a nagyvárad kir. kath. jogakadémia tanári kara, a nagyvárad állami főreáliskola igazgatósága.

Személyesen kondoleáltak: Argalács Márk prépost-perjel Takács Menyhért praelátus képviselőiben, Czvek Kálmán táblabíró, Gróf Ferencz prépost-plebános, Janky József, Láng József, Zboray Gyula, Medgyaszay Sándor, Kássa Nándor, Rónay Sándor, Fényes György, Hetkő Valér és neje, Nátalussy Kornél tanterületi kir. főigazgató, Schöpflin Agoston postai távirat-igazgató, Román József ügyvéd, Kappa Pál, a kath. kör képviselőiben: Dús László, Jelinek Ferencz, Csatáry József, Karger Sándor, Milibák József, Pekanovits Imre, Tótyssy Géza, Duliu közjegyző.

Szilágy-Somlyó város részvéte.

Szilágy-Somlyó város, melynek a boldogult bíboros püspök *Schlauch Lőrincz* dr. diszpolgára s gymnasiumának jötevő pártfogója volt, a nagynevű püspök elhunytának hírére f. hó 12-én rendkívüli képviselői közgyűlést tartott. *Gencsy Sándor* polgármester a nagy számú képviselőnek meghatott hangon jelentette a gyászbeszédet, mely bíboros-püspökünk elhunyásával a hazát, egyházat és a várost érte. A képviselő mély gyászát jegyzőkönyvileg örököztette meg s a polgármester vezetése mellett a gyászszertartásra *Trusza Lajos*, *Veveán József*, dr. *Ajlay Endre*, *Gámenczy Lukács*, *Schönstein Ferencz*, *Farkas István* képviselőkből és *Ma-*

Malcsik Bono gymn. igazgatóból álló küldöttséget választott és küldött Nagyváradra, megbízván, hogy az elhunyt bíboros-püspök korporsója elé a város díszes babékoszoruját a város színeit képviselő szalaggal tegyen le s a város gyászát a nagyvárad Nagyprépost ő méltósága előtt küldöttségileg fejezze ki.

A szilágy-somlyói városi plebánia templomban hétfőn d. e. 9 órakor volt a gyászmise, melyen az összes városi hatóságok is részt vettek.

Szatmár szab. kir. város nagynevű volt püspökének és diszpolgárának elhunytáról megemlékezve, meleg hangon levélben jeles volt polgárát kérte meg, dr. *Steinberger* Ferencz apátkanonokot, hogy képviselőiben díszes élővirágkoszort helyezzen a ravatalra. A temetés napjával összeeső fontos közgyűlés miatt a temetésen nagy sajnálatukra külön küldöttséggel részt nem vehetnek.

A koszorúk.

A ravatalra annyi koszorú érkezett, hogy alig bírták elhelyezni két koszorú-kocsin. A koszorúk feliratai a következők voltak:

Szeretett barátjának — *Wlassics Gyula*; (fehér szalag, babér és pálma).

Felejthetetlen pártfogónak nálam és szeretetem jeléül — *Königswarter Melanie*; (égszínkék szalag, lilium élővirág koszorú).

Hálás kegyeletük jeléül — ifj. *Sternthal Adolf* és *Arthur*; (fekete szalag, élő babérlevél).

Diszpolgárának — a szatmármegyei *Széchenyi-társulat*; (fekete szalag, élő szegfű és babérlevél).

Élő sárga rózsaszín koszorú felírás nélkül.

Tisztelete és szeretete jeléül — *Falk Miksa* és családja; (kék szalag, élő babérlevél).

A magas pártfogónak — *Tóth István* és családja; (égszínkék szalag, élő sárga rózsaszín, babérlevél).

Felejthetetlen, szeretett főpásztorának — özv. *Des Esherolles-Kruspér Sándorné* és családja; (fehér szalag, élő sárga rózsaszín, fehér szegfű).

Hódoló tisztelettel — *Erényi Sámuel* és neje; (fekete szalag, lóusz virág, babérlevél).

Felügyelő bizottsági tagjának — a magyar földhitelintézet; (fekete szalag, élő babérlevél).

Biharvármegye közönsége — *Schlauch Lőrincz*nek; (kék-sárga-zöld szalag, élő pálma, babérlevél).

A főrendház — *Schlauch Lőrincz* bíboros püspöknek; (piros-fehér-zöld szalag, élő palmaszalag).

Felejthetetlen nagybátyánknak — *Géza, Ella, Magda*; (fehér szalag, élő lotusz virág és fehér virág).

Szeretett nagybátyúnknak — *Katalin* és *Josefin*; (fehér szalag, élő kék folyondár).

Felejthetetlen, szeretett testvérének — *Pali* és neje; (szürke szalag, élő páfrány).

Felejthetetlen szeretett testvérének — *Nándor* és neje; (fehér szalag, élő kék folyondár, élő pálma).

Felejthetetlen nagybátyánknak — *Lajos* és *Janka*; (fekete szalag, élő babérlevél).

Hódolata és örök hálája jeléül — a püspökségi uradalmi tisztikar; (kék szalag, élő rózsaszín, kék folyondár, páfrány).

A jó Lenczi bácsinak — *Gerta* és *Pali*; (fehér szalag, csinált pálma).

Schöpflin Agost és családja; (kék szalag, élő sárga rózsaszín, babérlevél).

Mély fájdalom és hálájuk jeléül — a püspökségi erdőaltisztek; (kék szalag, csinált tölgyfalevelek).

Élő, fehér szegfű, sárga rózsaszín felírás nélkül. Ezüst koszorú *Kolozsváry Sándortól*.

Nagynevű tiszteletbeli tagjának — A *Szigligeti-Társaság*; (fehér szalag, élő fehér szegfű, fehér viola).

Örök hála és szeretet jeléül — *Gizella, Henrik, Iida*; (fehér szalag, csinált rózsaszín, csinált kék szegfű).

In tiefster Dankbarkeit — *Nelly Toni*; (fekete szalag, élő piros rózsaszín, fehér lilium, fehér szegfű).

Halhatatlan emlékü főpásztorunknak — gróf *Wenckheim Dénes* és neje; (élő sárga rózsaszín, fehér szalag).

Élő, kék folyondár, piros rózsaszín, chrysanthemum koszorú szalag nélkül.

Felejthetetlen jó urának; — *Péter*; (élő piros rózsaszín, borostyán levél, világos kék szalag).

Diszpolgárának — Nagyvárad város közönsége; (piros-fehér-kék szalag, csinált pálma).

Felejthetetlen nagybátyúnknak — *Amelie* és *Gusztáv*; (fehér szalag, élő, fehér rózsaszín).

Hálás kegyelettel mély gyászában — özv. *Mokry Ferenczné* és fia; (fehér szalag, élő fehér rózsaszín).

A felejthetetlen rokonnak — a gyászoló *Kubicsek család*; (fehér szalag, fehér szegfű, fehér viola élő).

Schlauch Lőrincz ig. tagnak — a magyar tudományos Akadémia; (piros-fehér-zöld szalag, élő babérlevél).

Csász. és kir. közös hadsereg és m. kir. honvédség tiszti és katonai tisztviselői kara Nagyváradon. Das Officers Corps und die Militär Beamten des k. u. k. Heeres und der k. u. Honvéd der Garnison Grosswardein;

(égszínkék szalag, élő chrysanthemum, mimosa, pálma és babérlevél).

Nagylelkű jötevőjének hála jeléül — *Piller Berta*; (égszínkék szalag, fehér rózsaszín, babérral).

Felejthetetlen védnökének — *Első nagyváradai ált. munkásbetegsegélyző-egylet*; (fekete szalag, csinált pálma koszorú).

Mély és hálás tisztelete jeléül — *Báró Königswarter Hermann*; (fehér szalag, piros és sárga rózsaszín).

Szeretett védnökének — a nagyvárad kir. kör; (fehér szalag, élő szegfű, élő pálma).

Felejthetetlen, jóságos bíboros-püspök atyjúnknak — örök boldogságáért imázó udvari papjai; (kék szalag, piros rózsaszín, pálma, rózsaszínű folyondár).

Nagynevű volt püspökének és diszpolgárának — *Szatmár-németi szab. kir. város közönsége*; (fehér szalag, fehér szegfű, fehér rózsaszín, piros szegfű).

Oszinte tisztelettel — br. *Gerliczy Ferencz* és neje; (fehér szalag, kék folyondár, élő pálma koszorú).

Mély hálája és tisztelete jeléül — *Gyula város közönsége*; (fehér és égszínkék szalag, sárga rózsaszín és piros szegfűkoszorú).

Nagy jötevőjének — a debreczeni róm. kath. főgymnasium; (fehér szalag, piros szegfű, fehér lilium koszorú).

Legnagyobb tanítványának — A magyar kegyes tanító-rend; (égszínkék szalag, sárga rózsaszín, páfrány).

Legnagyobb jötevőjének — A debreczeni r. kath. egyházközségi bizottmány és iskolaszék; (kék-sárga szalag, fehér szegfű, fehér viola).

Kegyes jötevőmnek nálam jeléül — *Országh Antal*; (bordó vörös szalag, vörös szegfű rózsaszín, georgina).

Hála és mély tisztelete jeléül — *Fey Rezső*; (fehér szalag, csinált fehér rózsaszín és margarét).

Sz.-Somlyó város diszpolgárának, dr. *Schlauch Lőrincz* bíboros püspöknek; (fehér-kék szalag, tüdőszin és fehér szegfű és fehér rózsaszín).

Hála és szeretet jeléül — a *Fischer-család*; (kék szalag, csinált kék nefelejts).

Nagynevű szülöttének és diszpolgárának — *Uj-Arad közönsége*; (égszínkék és fehér szalag, élő buzavirág, fehér rózsaszín, fehér viola, hiacyantha candidans-ból).

Kegyes főpásztorunknak — gróf *Wenckheim Frigyes* és *Krisztina*; (világos kék szalag, sárga rózsából koszorú).

Felejthetetlen nagybátyúnknak — *Amália* és *Gusztáv*; (fehér szalag, fehér szegfű, fehér rózsaszín).

A nagyvárad lat. szert. káptalan urad. tiszti kara — hódolattal; (fehér szalag, fehér szegfű, piros georgina, fehér viola).

Ihrem sunvergesellschaften Gönner in Dankbarer Verchrung — *Marie ind. Carl Lovetto* (fehér szalag, vörös dehlakból).

A nagy katolikus irónak — az országos Pázmány-egyesület; (nemzeti színű szalag, babér és palma).

Alapító tagjának — A budapesti újságírók egyesülete; (nemzetiszínű szalag, babér levelek).

Nagyérdemű elnökének — a magyar szent Korona országainak vöröskereszt-egylete; (fehér szalag, a szalagra ráhimezve a magyar szent Korona arannyal és alatta a vörös kereszt. A koszoru közepén vörös szegfűből kereszt, babér és pálmából koszoru).

A honvédelmi miniszter a magyar nyelvért.

A mi büne a honvédelmi miniszternek volt: azért bünbocsánatot nyert ma. A honvédelmi parancsnokságokhoz intézett bizalmas jellegű rendeletet, mely így szól:

A szolgálati szabályzat III. rész. 1. §-a módosításra szorul. Az idézett rész 6. pontjában a szolgálati nyelvre a következőket mondja:

„A honvédség szolgálati nyelvének ismerete a tiszt és a hadapród számára szükséges, a legénységi állomány többi egyénai számára fontos; az utóbbinak igyekezniük kell, hogy azt legalább annyira elsajátítsák, amennyire szolgálatukra szükséges; ekként módosítandó.

„A magyar királyi honvédségben a horvátországi kitételeivel, úgy a szolgálati, mint az oktatósi nyelv kizárólag magyar.”

Rendkívüli érdekes rész a rendelet indoklása illetve a renDELETEH csatolt utasítás, ez szigorúan megtiltja azoknak, a kik magyarul értenek és beszélnek, honvédeknek, hogy a magyaron kívül más nyelven beszéljenek; kivéve azon esetet, ha a magyarul mondottat oktatás céljából a megérthetőséget az illető anyanyelvén csak is ismételniük kell.

Meg kell tiltani azt, hogy az oktatók közvetlenül az anyanyelvükön érintkezzenek a nem magyar ajkú újonczokkal; hanem először okvetlenül magyarul magyarázandó meg minden, a mondottat ismételtetésük azután olyanokkal, akik magyarul tudnak, azután pedig azokkal, — az újonczok anyanyelvén, — akik magyarul értenek.

Hasonló eljárás alkalmazandó a szolgálaton kívüli érintkezésnél is és itt is szigorúan ellenőrzendő a szolgálati nyelv használata.

Ezen tilalomba belevonandó mindenki, aki egyáltalán az újonczokkal érintkezhetik egész a markotányosig.

Az ugynevezett szakiskolákban az írás és olvasással egyetemben a szolgálati nyelv tanítását is elő kell venni.

UJDONSÁGOK.

Nagyváradtól — az Al-Dunáig.

Az a kis lelkes csapat, kik *Komlóssy* József városi tanácsnok vezetése mellett, nem törődve a fáradságokkal és veszélyekkel, Nagyváradtól az Al-Dunáig a Körözsön. Tiszán és Dunán megteendő vízi ut megtelelére határozták el magokat, mint már említettük szombaton hajnalban 3 órakor indultak el a Nemzetihidről.

Az *Íráss* pusztáiig való uti eseményekről a következőkben számolunk be.

Az indulástól alig félórai erős hajítás után, megizlélte a társaság a kirándulás kellemetlenségét. A csekély víz következtében ugyanis mindjárt Várad alatt fennakadtak, s hideg lábfürdőt kellett venniük, hogy a csónakot a zátonyról megszabadíthassák. Ilyen

fennakadások egész *Körösszeg* községig több ízben történtek s mindannyiszor erős munka árán sikerült csak folytatni az utat.

Körösszegre délből 11 órakor érkeztek, hol dr. *Kazay* Kálmán őrnagyi rangban lévő hajó orvos teljesíté a szakács tisztét s vendégelte meg juhúsos kásával és fekete kávéval a kiéhezett és feltört tenyerű hajósokat. A pihenés délután négy óráig tartott, s testben, lélekben felfrissülve folytatták az utat jó kedvvel, vigan a merész vállalkozók. S miután egy jókora zivatart is végig élveztek teljesen átázva hajtották nyugalomra fejeiket a szabadságban felütött sátrak alatt.

Vasárnap reggel fél hatkor folytatták az utat s a reggelit *Gassner* uradalmi intéző vendégszerető házában költötték el reggel hét órakor, ki lekötözött nyájassággal s igazi magyar vendégszeretettel vendégelte meg a kirándulókat.

Reggel 8 órakor adta ki a jelszót *Komlóssy* József admirális az indulásra, s elbúcsúzva a házigazdától, kellemes időben folytatták az utat tovább, igyekezve a cél felé.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hírek.** Gróf *Majláth* Gusztáv erdélyi püspök és *Gergely* Ignác gyulafehérvári kanonok tegnap délután Nagyváradról Kolozsvárra utaztak az autómófia gyűlésére. — *Beöthy* László főispán tegnap délután hosszabb tartózkodásra családjához Mező-Telegre érkezett.

* **Éjjeli gyakorlat.** Érdekes gyakorlata lesz ma a nagyvárad 37. gyalogezrednek. Reggel 8 órakor az egész ezred elhagyja Nagyváradot, teljes hadi felszereléssel, a legénység 60—60 darab gyakorló töltényvel ellátva. Az ezred Kis-Marja felé masíroz s ott táborot ütnek, esetleg kisebb ütközel is lesz. Az éjszakát a táborban töltik s holnapi nap folyamán térnek vissza Nagyváradra.

* **Plósz Sándor igazságügyminiszter Nagyváradon.** Plósz Sándor dr. m. kir. igazságügyminiszter, ki *Schlauch* Lőrincz bíbornok-püspök temetésén a kormányt képviselte, élve az alkalommal megtekintette a helybeli kir. törvényszéki palota helyiségeit. A temetési gyász szertartás végeztével titkárijával együtt a törvényszéki palotához hajtatott délből fél egy órakor, a tisztviselők közül azonban már senki sem volt a hivatalban. Az egész épületben egyedül a kapus *Kimpán* Lőrincz és a palota renoválását teljesítő festők voltak. A miniszter a kapust szólította meg, kérdezősködve az elnök és tisztviselők után; a mit sem sejtő kapus minden tartózkodás nélkül válaszolt kérdéseire, s a miniszter óhaját teljesítve megmutogatta a palota helyiségeit, valamint az udvart is. *Plósz* Sándor megtekintett mindent a legapróbb részletekig, s nagyon meg volt mindennel elégedve. Közben a miniszter titkáreja megsugta a kapusnak a főuri vendég kiletét, ki ettől az időtől erős lámpa-lázt kapott s egy árva kukkal sem tudott többé válaszolni a miniszter kérdéseire a meghatottságtól. A törvényszéki palota megtekintése után *Plósz* Sándor titkárijával együtt dr. *Beöthy* László főispánhoz hajtatott s a vármegye disztermét is megnézte. Innen főispánnal

együtt a residentiába mentek az ebédre. — Érdekes, hogy a királyi tábla elnöke, *Ritók* Zsigmond mindez ideig fölöslegesen tartotta gyászlobogó kitűzését s csak mikor a miniszter megjött, akkor jelent meg a gyászlobogó a táblán. Talán csak nem szólt az külön a — miniszternek?

* **Az egri érsek jubileuma.** *Samassa* József egri érsek ebben a hónapban üli meg áldozó papságának ötven éves jubileumát és érsekségének huszonkilencedik évfordulóját. Ebből az ünnepélyes alkalmából a budapesti tudomány-egy tem hittudományi kara az agg főpásztort latin nyelvű feliratban üdvözli. A feliratot remek fehér bőrtáblába kötötték, melyet a tudomány egyetem amailirozott czimerével díszítettek. Az üdvözlő feliratot küldöttség viszi Egerbe, dr. *Demkó* György hittudományi dékán vezetése alatt.

* **Bántalmazott rendőr.** Tegnap délelőtt az Ezredévi Emléktéren Görög József földműves Kórház utca 21. sz. a. lakos és S. Trajicz György ittas állapotban összeverekedtek, Basa András posztón álló rendőr szíjjel akarta választani a dulakokókat, nevezettek azonban a rendőr bluzát mellényét és jelszalagját leszakították. Verekedők a rendőrségre kísértettek.

* **Munkálatok a hadapródiskolában.** A hadapródiskola épületein folyó évi augusztus 11-től szeptember 10-ig terjedő idő alatt fogantatandó tatarozási (kőműves, szobafestési és palafedési) munkálatok 1002 augusztus 13-án délelőtt 10 órakor zárt ajánlati versenytárgyalás után fognak biztosítottatni. A munkálatok részletezése, feltételek valamint egyéb adatok is a hivatalos órák alatt a hadapródiskola kezelőbizottság irodájában megtudhatók.

* **Ehervadt bimbó.** *Karger* Vilmost és nejét fájdalmas csapás sújtotta. Egyetlen leánykájuk: a 8 hónapos kis Gizike tegnap délután felszállott a többi apró angyalok közzé. Az alig fakadása kezdetén letört kis bimbó temetése holnap délután lesz Lakatos-utczáról. Nyugodjék békével!

* **Öngyilkosság a rendőr szeme láttára.** A bécsi rendőr-éget rejtélyes öngyilkosság ügye foglalkoztatja. Tegnap délután történt a Práter egy elhagyott helyén. Egy jól öltözött, negyven—negyvenöt évesnek látszó uriember egy tizenöt éves inasgyereket kézenfogva vezetett a práteren keresztül, majd letért a gyalogutról s a bokrok felé indult, közben félénken visszavisszanézett s ezzel magára vonta a járókelők figyelmét. Viselkedése oly gyanús volt, hogy többen utána eredtek, hogy megszólítsák. Mikor az idegen észrevette, hogy nyomon követik, kirántotta revolverét és rálőtt üldözőire. A lövés zajára a rendőr is oda került. Az idegen erre revolverét a halántékának szegezte és a rendőr szeme láttára agyonlőtte magát. Zsebeiben egy sor írást sem találtak s mint ismeretlen halottat temetik el. Fényképét megküldték a budapesti rendőrségnek is.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Ozv. Herceg Martonné, szül. Szabó Julianna a maga, valamint testvére Markó Györgyné szül. Herceg Margit és férje Markó György, Kmetykó Lajos és neje Vagner Julianna és gyermekei: Lajos, Sándor, Margit és Julianna, úgy a maguk, mint a rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a szerető jó férj, rokon és barátinak *Herceg Martonnak* folyó hó 14-én, délelőtt fél 11 órakor életének 50 ik, boldog házassága 8-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványa ugyane hó 16-án d. e. 10 órakor fog Hidegser-utca 38. számú gyászháztól az olasz-i temetőben az ev. ref. egyház szertartása szerint ma után örök nyugalomra tételni. Mely végtiltosságtételre az elhunyt roko-

nai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívottnak. Nagyváradi, 1902. július 14. Béke hamvaira!

* **Elismerés a rendőrségnek.** A nagy gyásznapok alatt, de különösen tegnap, a bibornok temetése alkalmából nehéz feladat jutott a rendőrségnek. És dacára az óriási közönség megjelenésének, a rend egyszer sem lett megzavarva. Elismerés illeti tapintatos eljárásáért úgy a főkapitányt, aki személyesen közreműködött a rend érdekében, mint az összes rendőrtisztviselőket és rendőröket.

* **Rendőri hírek. Vétkes gondatlanság** Tem Miklós 9 éves gyermeke tegnap délután amint a velencei állomástól a Rendes téglagyárjába egy szekér fát szállított, utközben egy folyókán áthajtva zökkenés következtében a székerről leesett és meghalt. Dr. Barna Armin nyújtotta az első orvosi segítyt azonban már csak a halál beálltát konstatálhatta. Rendőrség részéről Pataky rendőrforgalmazó jelent meg s nevezett gyermeket a bonczházba szállította. Az apát vétkes gondatlanság terheli, hogy 9 éves gyermekére bízta a szekeret.

* **Előkészítés pótvizsgára.** Szerény igényű instructor kerestetik IV. gymnazista mellé, ki a németből pótvizsgára előkészítse.

* **A »Polgári takaréki- és segélyszövetkezet«** 5-ik évtársulatának befizetése holnap szerdán a Polgári takarékpénztár közgyűlése miatt elmarad.

x Hatóságilag engedélyezett végeladás tüzlet-felosztás végett *Kárpáti* Miklós divatáruházában Nagyváradon. Ezen rendkívül előnyös vételeket figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek. Tessék a hirdetés oldalán a hivatalos hirdetményt elolvasni.

TAVIRATOK.

Nagyhalottunk Temesvártt.

— Éjjel érkezett táviratunk. —

Temesvár, július 14. (Saj. tud. táv.)

A bibornok földi maradványait s a gyászoló kíséretet szállító külön vonatot *Uj-Aradon* óriási közönség várta. A testületek gyászlobogó alatt tömörültek a pályaudvaron s a lobogót meghajtva üdvözölték a dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspököt szállító vonatot, mely fél kilenczkor érkezett meg Temesvárra.

Nagy halottunk temetése óriási közönséget vonzott Temesvárra, oly annyira, hogy a város szállodáiban minden hely el van foglalva.

Ma hét órakor processióval kísérik a székesegyházba halottunkat, hol ravatalra helyezve, gyászmisét mondanak fölötte.

Letartóztatott osztrák-magyar tiszt.

Lyon, július 13. A rendőrség letartóztatott egy osztrák-magyar hadseregbeli tisztet, aki a lyoni erődök tervrajzát akarta megszerzeni. Az elfogott kém kilétét s a letartóztatás körülményeit a rendőrség titkolja. (M. T. I.)

A velencei »Szent Márk«-torony összeomlott.

Budapest, július 14. (Saj. tud. táv.) A híresztelések, hogy a »Szent Márk«-torony összeomlással fenyeget, ma valóra vált. A velencei világhírű Comanile ma délelőtt ugyanis ráomlott a »Palazzó

Pezalé«-re s ennek egy részét romba döntötte. A torony helyén 30 méter magas romhalmaz van. A Márk-tér környékét kövek borítják. Az eset nagy pánikot szült.

Kolera járvány.

Washington, jul. 14. Az Egyesült Államok kantoni konzulja azt táviratozza a külügyminiszteriumnak, hogy Kwangszi tartományban a Kvailling folyó mentén lévő városokban a kolera pusztit. Pinglóban 3000, Evailingban 10,000 ember halt meg kolerában. (M. T. I.)

Salisbury lemondása.

London, jul. 14. Hetekkel ezelőtt híre járt, hogy az agg államférfi leteszi hivatalát és nyugalomba vonul. Az angol közvélemény nem hiszi, hogy egészségi okokból válik meg hivatalától Salisbury. Inkább az a meggyőződés vert gyökeret a közvéleményben, hogy a parlamenti harcokban, a mely a háborút követi, ki akar bujni a felelősség alól. (M. T. I.)

Pohárköszöntők Péterhofban.

Péterhof, július 13. Az olasz király tiszteletére adott diszebédén Miklós csár a következő pohárköszöntőt mondotta:

Elénk, mély meglepéssel üdvözöljük felséged ittlétét. Rendkívül jól esik nekünk, hogy felséged azzal kezdte meg utazását, hogy hozzánk jött. Egész Oroszország új jelét látja ebben az igaz barátság kötelékeinek, amelyek bennünket egyesítenek és csatlakozik érzelmeinkhez. Ezek az érzelmeink és kölcsönös szimpátiák, amelyek népeink között mindinkább megnyilatkoznak, előmozdítják viszonyunk fejlődését, a melynél jobbat kívánni sem lehet országaink érdekében. Szívből köszönöm felségednek ezt a látogatást és poharamat fenkölt személye dicsőségére és boldogságára, valamint Heléna királyné, az anyakirályné és az egész királyi család boldogságára emelem és Olaszország jólétére üritem.

A zenekar az olasz himnust játszotta. Viktor Emánnel király a következő pohárköszöntővel válaszolt:

Köszönöm felségednek a szives fogadást és a szeretetreméltó szavakat, a melyeket az imént hozzám és országomhoz intézett. Annak a személyes barátságának a kötelékei, a mely bennünket szerencsésen egyesít és az a jó viszony, a mely Oroszország és Olaszország között régóta fennáll, rendkívül kellemessé teszi nekem ezt a látogatást. Pétervárra népem helyeslése kísér, a mely e kötelékek szorosabbra fűzésében új zálogát látja a békének és a jólétnek. Ilyen érzelmeikkel emelem poharamat felségedre, a kormány dicsőségére és Oroszország jólétére Feodorovna Mária császárné a Feodorovna Alexandra császárné, valamint az egész császári család boldogságára.

Az olasz király beszéde után a zenekar az orosz nemzeti himnust játszotta.

Péterhof, július 13. Miklós csár Prinetti olasz külügyminiszternek az Alexander Nyevszkij-rendet adományozta, a melyet gróf Lamsdorff olasz külügyminiszternek mindjárt megérkezése után átadott. (M. T. I.)

Felfedezett összeesküvés.

Montevideo, jul. 13. *Cuestas* elnök úgy nyilatkozott, hogy élete ellen irányuló összeesküvést fedeztek fel. A szenátusnak két tagját száműzték, mert állítólag szintén bele vannak keverve ebbe a dologba. A képviselőkamra

ez ellen, mint törvénytelen eljárás ellen tiltakozott. Több katonát letartóztattak. Azt hiszik, hogy az elnök alkalmat keres arra, hogy diktatúrát léptessen életke. (M. T. I.)

Kanonok a vasut kerekei alatt.

Zágráb, július 14. A samobori vicinális vasut tegnap a vágány keresztezésénél elgázolta *Milján* József kanonokot, volt osztálytanácsost és a nemesi konviktus rektorát. Holttestét Samoborba vitték. (M. T. I.)

Tiencin átadásának feltételei.

Peking, jul. 13. A követek megegyeztek Tiencin átadásának feltételre nézve és csak a távollévő olasz követ aláírására várnak. (M. T. I.)

NYILTTER.

Értesítés.

Tisztelettel van szerencsénk Nagyváradi város és Biharvármegye t. vevő közönségét értesíteni, hogy *kishidő Neumann férfi ruha-kereskedésével szemben egy dusan felszerelt, nagy választéku*

alkalmi czipő, kalap és uri-divat

nagy raktárt

létesítettünk.

Amidőn ezen üzletünket megnyitjuk, alkalmat kívánunk nyújtani a nagyközönségnek, hogy

eddig még nem ismert jó minőség és a legolcsóbb árak mellett szerezhesse be szükségletét.

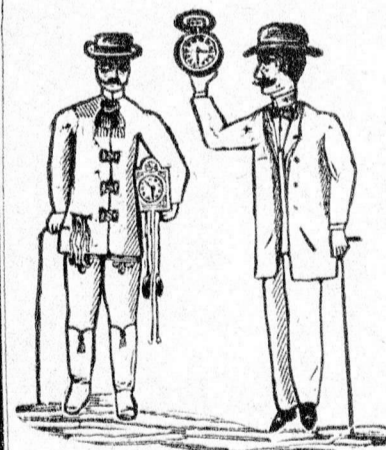
Ezen vállalatunk létesítése alkalmából szoros elhatározással lépünk városunk piaczára:

áruinkat minden elfogadható árral bocsátani rendelkezésére.

246

Teljes tisztelettel

Kovács és Rein.

Miért haragszol?
barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többé van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órát is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 krért ad, ugyisint a legjobb órákat és ékszereket jutányos árral raktáron tart.

Kepes Márton,

226.

művész Nagyváradi színház oldala mellett.

REGÉNY-CSARNOK

Tüzzel-vassal.

Irtá: Slenkiewicz Henrik. 43.

Estére Romanowka szigethez értek, s ott töltötték az éjszakát. Halászsok lakták a szigetet, akiről csak úgy csurgott a kátrány, amelylyel a legyek csipései ellen védelmül kezöket, arcukat és ruhájukat bekenték. Durva elvadult emberek voltak, akik tavasszal tanyáztak a szigeten, a halászat idelyén, s onnan szállították a sok halat Csehrinbe, Perejaslawba és Kiewbe. A folyóban különben annyi volt a hal, hogy a nyári melegben halommal döglöttek el, s a partra kivette lassu rothadásukkal megfertözték a levegőt. A halászsok elmondották, hogy a rónaság lakói, akik velük együtt kezdtek a halásza tot, mind haza mentek, mert a lengyelek ellen készül valami, s otthon fegyverbe állanak. Skrzetuski most már igazat adott a Sacwilichovski aggodalmainak, maga is látta, hogy megkésett az útja: talán már szembe találja majd a fölkelöket, mielőtt elérne a Sicsbe. De azért nem akart meghátrálni, s másnap reggel új bizakodással folytatta útját. A vidék egyre vadabb, kietlenebb lön, a sziklák közeledtét jelentette a messzeségből a víz tompa harsogása. Vélte feltűnt Kudak tornya, az ut első, de könnyök felét tehát már megtették. A várba azonban már nem juthattak be aznap, mert Grodscki úgy rendelte, hogy napnyugta után, mikor már kiadták a tábori jelszót, senki se bocssásanak át a kapukon, akár a várba akar menni, akár onnan jön. A királylyal se tettek volna kivételt, így hát Skrzetuskinak is a kapuk előtt kellett töltenie az éjszakát.

Az éjjeli szállás bizony nem volt valami fényes, mert az agyagból összetapasztott kalyiba piszkos volt és oly szük, hogy csak meghajlotan lehetett bejutni. Jobbfajta azonban nem volt érdemes a helyébe építeni, mert valahányszor a törökök vagy tatárok megtámadták a várat, földig rombolták. Békés időben minden arrajáró ott hált meg. Lengyel, oláh, ruthén mind összefért benne, némelyik meg is telepedt. Földmiveléssel egyik sem foglalkozott, a rablócsordák ugys legázolták volna a vetést, hanem halászatból éltek, s az ukrániai gabona elszállításával foglalkoztak. Mesterember is akadt közöttük, s az ilyent nagyon megbecsülték a várbeliek. Skrzetuski egész éjjel nem hunyta le a szemét, a száradni kiterített lóbőrök rettenetes büze nem hagyta aludni s amint megharsant kora hajnalban a katonákat ébresztő trombitaszó, jelentkezett a parancsnoknál. Grodsicki már várta őt.

Ötvenéves volt, egyszemü, mint egy cyclop, zárkózott természetü, aki egészen elvadult ebben a magányban, távol a magafajta művelt emberektől. Korlátlan hatalma, állandóan parancsoláshoz szokott szava rideggé keménynyé tette külsejét is, arcát ragya éktelenítette el s keresztül-kasul barázdálta a sok kardcsapás, itt-ott a tatár nyilak hegye fehér foltokat hagyott hátra a barna bőrön. Éber, szemes ember volt, akinek mindenre kiterjedt a figyelme. Vízett ivott csak, hét óránál többet sohasem aludt, s éjszaka is sokszor fölkel, hogy az örök után nézzen. Akit nem talált a helyén, azt kivégeztette. A kozákok tisztelték és félték tőle, kemény volt velök szemben, de barátságos is tudott lenni, sőt inség idején élelmiszerekkel is ellátta őket. Reggelit adatott Skrzetuskinak és tudakozódott az útjáról.

— Sicsbe megyek. Milyen híreket kaptál onnan, parancsnok uram?

— Ugyancsak háborusakat. A kozákokat mindenünnen összeharangozták, én nem tehetek mást, mint hogy az Ukrániából ideszökösöknek elállom az útját. Harmiczezren lehetnek már együtt s ha a többi kozák és a föld népe is hozzájuk pártol, százezen is lesznek.

— És Chmielnickij?
— Minden pillanatban várják, hogy meg hozza a tatárok segítő hadát. Talán már meg is jött. Egész fölösleges, hogy te menj elébe, itt lesz ő nemsokára Kudakot megostromolni.
— Meg tudod védei a várat?

(Folyt. köv.)

Értéktőzsde
Budapest, július 14.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	—
Magyar jelzálog	509.50
Salgótarjáni	472.—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6.—
Káposzta, repce, aug.	96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. július 14-én.

Magyar aranyjáradék 4%	121.—
Magyar koronajáradék	97.90
Magyar vasut kölcsön aranyban 4,1/2%	119.—
Magyar vasut kölcsön ezüstben 2,1/2%	100.—
Magyar keleti vasut államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvátb-szlavónföldtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	206.—
Tiszszabályozási sorsjegyek kölcsön	102.—
Osztrák járadék papírban	101.50
(szibek járadék) — — — — —	101.50
Oztrák járadék — — — — —	120.50
— — — — —	89.50
— — — — —	152.50
— — — — —	15.95
— — — — —	706.50
— — — — —	698.—
— — — — —	95.40
— — — — —	19.06
— — — — —	117.15
— — — — —	239.50
10 márkás arany	23.45

SZERKESZTOI POSTA.

P. sz. olvasó kör. Idegbajoknál előfordul, hogy valaki teljesen elveszti az érzést és mozgást és úgy néz ki, mint a halott erős hülés, görcs stb. esetben is előfordulhat ez. Dobsa Lajos is attól félt, hogy esetleg így járhat, azért kívánta, hogy ha nem is bontják fel, vagy ereit felvágják, vagy szivét átszurják.

Egy előfizető. A hagyatéki tárgyalás után azonnal. A többi is, ami emennél százszorosan több

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindenemü alakításokat és javítást elvállal.

Telephon 409. szám. 150

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Felix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	730	950	—	—	450	858
Vásártér		722	931	*11 14	237	420	854
V.-Velenceze		740	1000	1135	256	500	915
Rontó		754	1014	1150	309	514	929
Püspök-fürdő		805	1025	1155	314	519	915
Felix-fürdő	érk.	817	1037	1209	328	536	923

Felix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Felix-fürdő	indul	820	1042	*1215	330	539	953
Püspök-fürdő		838	1100	1227	342	556	743
Rontó		842	1104	1232	346	560	748
V.-Velenceze		856	1116	1246	359	574	1000
Vásártér	érk.	912	1117	102	415	630	1013
Nagyvárad		905	1127	—	—	623	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Van szerencsénk az építő közönségnek b. tudomására hozni, hogy helyben a

„KNAPP FERENCZ-féle“

tégla gyárat üzembe hoztuk és a legjobb hirnévnek örvendő

tégla és fedélcserép

gyártmányokból, a legjutányosabb árak mellett *eladásra* készletet tartunk.

Incze Lajos és Tsa,
építési vállalkozók.

Hatóságilag engedélyezett Nagy Végeladás

üzlet felosztás végett

Kárpáti Miklós divatáruházában

Nagyváradon, Zöldfa-utcza.

Teljes végeladásra kerül az egész raktár.

Ruha kelmék, Ruhaselymek, Kartonok, Selyembatisztok, Himzett batisztok, Vásznak, Asztalneműek, Kanavászok, Ágyhuzatok, Fügönyök, Ágyterítők, Szőnyegek, Napernyők, Esőernyők, Női és Uri kész fehérneműek, az összes rövidáru czkkek és még

Több ezer finom divatos czikkek.

Gazdaközönség szives figyelmébe!

Ajánlom a következő áruimat mint kitünő minőségűt a legelőnyösebb árban beszerezhetők:

Legfinomabb Tavotakenőcs	100 ko.	32	frt
Triesti Oliv gépolaj	100 ko.	44	frt
» Gépkenő Olaj	100 ko.	36	frt
» Ásványolaj	100 ko	18, 20 és	24
» Amerikai Petroleum	100 ko.	20	frt
» Raffia Bálvételnél	100 ko.	38	frt
» Kékkő	100 ko.	30	frt

Továbbá ajánlom mindenféle

==== ásvány-, gyógy- és savanyuvizeimet ====

egészen friss töltéssel a legelőnyösebb árban.

Szives pártfogást kér

Kádár János

fűszer- és csemege-kereskedő.

224

Értesítés.

Van szerencsém a közönség szives tudomására hozni, miszerint hosszú éven a **férfi ruha szabászat** legelőkelőbb izlését gyakorolva, szabó üzletemet **Olasei, Fő-utcza Széchenyi szálodába helyeztem át**, hol a legfinomabb angol és francia szövetekekből elegáns és a legmagasabb kívánalmaknak megfelelő

férfi öltönyöket és felöltőket

jutányos árban készítek.

Amidőn a nagyérdemű közönség nagybecsű bizalmáért esedezem, a lelkiismeretes, pontos és jutányos kiszolgálást előre biztosítva, pártfogást kér

tisztelettel

Tauth József,

183

férfi szabó.

1 darab I-ső rendű gallér	11	kr.
1 pár I-ső rendű kézelő	20	kr.

TELEFON 372.

TELEFON 372.

Színésznőink elutazása

Szefir, szintartó, méterje	13	kr.
Ponge selyem, szines, méterje	50	kr.

végelt áruházunk egy igen nagy vevőkört elveszített, azonban hogy tovább is a rendszer megszokott nagy forgalmat megtarthassuk hogy a következő három hónapban, az ugynevezett holt saison alatt a raktáron levő **női ruhaszöveteket** fehér és szines batisztokat, cartonokat, chiffon és vászon csipkét, csipkekelmét és mindennemű rövidáruccikket, mélyen leszállított árak mellett fogunk eladni. Blousokat és aljakat mérték után is készítünk. Minden vevő, ki 10 forint értékűt akár egyszerre vagy apróbb részletekben vásárol, egy **életnagyságu fénykép** nagyobbításra tarthat igényt, csupán a papir keretért 1 forint 50 krajczár fizetendő. Tisztelettel

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utcza, színházi Bazár-épület.

1 szefir blous	60	kr.
1 fehér batiszt blous	1	frt 40 kr.

Minden olcsó!!

Csipke betét	} legnagyobb választék.
Batisztokból	